

GLASTUINBOUW KOERIER

Tomatengalmijt vereist volle aandacht

Met een handmicroscopie speurt Jeroen Sanders van Demokwekerij Westland naar tomatengalmijten. „Die beestjes zijn zo klein dat je ze met een gewone loop niet kunt vinden. Maar de schade die ze aanrichten is helaas maar al te goed te zien“, vertelt de onderzoeker. Tomatengalmijt is al langer een probleem in de tomatenteelt, maar dit jaar is het volgens Sanders echt goed raak. „Vooraf in de belichte teelt is her en der flinke schade ontstaan door de galmijt. Daarom hebben we onlangs een middelenproef opgezet, om te kijken welke het meest effectief zijn tegen deze belager.“ Over de resultaten van de proef - waarin ook een aantal middelen zijn opgenomen die (nog) niet toegelaten zijn in tomaten - wil Sanders nog niets zeggen. „Daarvoor is het gewoon nog te vroeg.“ Wél benadrukt hij dat alle mogelijke maatregelen moeten worden genomen om tomatengalmijt de kop in te drukken. En dat betekent: maximaal scouten, aantastingen markeren en bijspuiten en zo nodig ook pleksgewijs ruimen.

Kom in de Kas in beeld

Het 40-jarig bestaan van Kom in de Kas is gevierd met een record aantal bezoekers. Maar liefst 236.000 mensen bezochten het evenement! **Glastuinbouw Koerier** nam een kijkje bij drie deelnemende bedrijven.

Kijk en lees verder op pagina 6.

'Tuinders willen weten waar ze aan toe zijn'

Helderheid rond de waterzuiveringsplicht en eenduidige etiketten voor gewasbeschermingsmiddelen. Dat is waar Daan van Empel en Helma Verberkt van LTO Glaskracht zich voor inzetten. „Tuinders gaan voor schoon water. Maar ze willen wel alles in één keer goed regelen.“

Met ingang van 1 januari 2018 moeten glastuinbouwbedrijven in Nederland kunnen aantonen dat ze alleen gezuiverd water lozen op sloot of riool. Het zuiveren moet gebeuren met een BZG-goedgekeurde techniek, die het restwater voor minimaal 95 procent ontdoet van resten van gewasbeschermingsmiddelen. Namens LTO Glaskracht houden Helma Verberkt en Daan van Empel zich vrijwel dagelijks bezig met de uitwerking van deze verplichting. Van Empel richt zich vooral op

Wilt u op de hoogte blijven van actualiteiten of productnieuws?
Meld u nu aan voor onze nieuwsbrief:

AGRO.BAYER.NL/NIEUWSBRIEF

de praktische uitleg en uitwerking van de regels voor tuinders, vaak in afstemming met gemeenten en waterschappen. Verberkt is portefeuillehouder Plantgezondheid en legt de link met gewasbescherming en het toelatingsbeleid. „De zuiveringsplicht helpt mee om middelen beschikbaar te houden“, zegt Verberkt. „Maar ook IPM (geïntegreerd telen, red.) heeft er mee te maken. Want wat je niet aanvoert, hoeft je ook niet af te voeren.“

'Iedereen beseft dat schoon water nodig is voor de toekomst van de glastuinbouw', lees verder op pagina 7.

Volg ons op Twitter, Facebook of Instagram: BayercropNL

- 2 'ZEKERHEID OM AAN MRL-EISEN TE KUNNEN VOLDOEN'
- 3 'MET SERENADE NAAR EEN LAGERE ZIEKTEDRUK'
- 4 'JE WILT SCHOON AAN DE PLUK BEGINNEN'
- 4 'VOORTDUREND ALERT BLIJVEN OP PYTHIUM'
- 5 'GROENE MIDDELEN STAAN OP DOORBREKEN'

'Zekerheid om aan MRL-eisen te kunnen voldoen'

Wim van Vugt stond vorig jaar voor de lastige opgave om in de teelt van paksoi te kunnen voldoen aan de bovenwettelijke MRL-eisen van de retail. Rien Simonse van The Greenery tipte hem over het biologische gewasbeschermingsmiddel Serenade. Van Vugt is zeer tevreden over het middel. „Serenade geeft mij de zekerheid dat ik aan alle MRL-eisen kan voldoen, met behoud van de kwaliteit van het product."

Wim van Vugt heeft een glastuinbouwbedrijf in Hendrik Ido Ambacht. In de winter teelt hij paksoi, in de zomermaanden groeien er aubergines in de kassen. 80 procent van de paksoi gaat naar de retail, aldus de teler. „Als wij de afzet van paksoi niet gereguleerd krijgen via The Greenery, durven wij het niet aan de groente op deze grote schaal te telen. Veel paksoi komt uit Spanje. Daar is dit jaar een groot deel van de oogst door het koude weer mislukt. Maar hebben Spaanse telers een goed jaar, dan hebben de Nederlandse telers The Greenery beslist nodig om hun afzet goed geregeld te hebben."

The Greenery levert paksoi aan supermarkten als Jumbo, Plus en Albert Heijn. Deze supers stellen bovenwettelijke eisen aan de Maximale Residu Limiet (MRL), legt Rien Simonse uit, werkzaam bij de afdeling Kwaliteit & Milieu van The Greenery in Barendrecht. „Supermarkten vinden het van groot belang dat er zo weinig mogelijk residu op groente en fruit zit. Onze retail klanten stellen de eis van 50 procent van de Europese MRL. Maar ze willen ook dat de producten aan alle uiterlijke kenmerken voldoen. Daar ligt een uitdaging voor de teler."

Beperkt middelenpakket

Volgens Van Vugt zit het probleem in het feit dat er maar beperkte mogelijkheden in het traditionele middelenpakket zijn. Paksoi onder glas is een vrij kleine teelt, zegt hij. „Er is weinig ontwikkeling in de chemische

Wim van Vugt en Rien Simonse bekijken de paksoi: „Supermarkten vinden het van groot belang dat er zo weinig mogelijk residu op het product zit. Daar ligt een uitdaging voor de teler."

gewasbescherming en er wordt weinig onderzoek naar nieuwe middelen gedaan. Er zijn wel middelen waarvan de MRL-waarden bekend zijn, maar die hebben een beperkte werktijd. Ik ging mij afvragen hoe ik kan garanderen dat ik onder de bovenwettelijke MRL-eis van 50 procent blijf én een hoogwaardig product kan leveren. Ik vind het belangrijk om toekomstgericht te denken en eventuele problemen een stapje voor te zijn."

Paksoitellers gebruiken vooral gewasbeschermingsmiddelen tegen blad-
vlekkenziekte en andere schimmels in de kas. Paksoi wordt tussen begin september en eind oktober geplant, de oogst vindt tussen 1 november en 1 maart plaats. Van Vugt: „In de winterperiode, als de dagen korter worden, gaat de plant in de vertraging. Dat is de moeilijkste periode, omdat de middelen dan minder snel worden afgebroken. De vraag is hoe lang je moet wachten voordat het gewas vrij is van residu. Ik durf niet te garanderen dat wanneer je met drie weken op 100 procent MRL zit, je na zes weken op 50 procent zit. We zetten de middelen al vroeger in dan normaal, want als ik aan het einde van de rit op 60 procent MRL uitkom, ben ik 80 procent van mijn afzet kwijt. Daar is deze teelt te duur voor."

Kennismakelaar

Van Vugt legde zijn probleem voor aan Simonse, die de teler attendeerde op het bestaan van het biologische middel Serenade. Simonse: „Ik wist van het bestaan van Serenade af en dat daar goede resultaten mee worden behaald. The Greenery heeft regelmatig contact met Bayer, we hebben in het verleden foodchain-projecten met elkaar uitgevoerd." Volgens Simonse is het beslist niet een taak van The Greenery om voorlichting over middelen te geven. „Daar zijn we heel voorzichtig mee", zegt hij. „We zien het wel als onze rol om vraagstukken van telers of retail helder in beeld te krijgen. We kunnen dan als een soort kennismakelaar problemen en oplossingen aan elkaar knopen."

Wim van Vugt is erg tevreden over Serenade. „Het biologische middel geeft mij de zekerheid dat ik aan de bovenwettelijke MRL-eisen kan voldoen, zonder afbreuk te doen aan leverzekerheid en kwaliteit", zegt hij. „Niet iedereen is in staat om in de winter goede paksoi te zetten, daar moet je je in specialiseren. Je moet blijven zoeken en je blijven ontwikkelen." De teler heeft het middel vooral preventief ingezet. „Ik heb de behandelingen met traditionele gewasbeschermingsmiddelen nog verder naar voren gehaald. Nu hadden we dit jaar relatief weinig problemen met bladvlekkenziekte, maar de druk is er wel. Door de goede resultaten durf ik Serenade volgend jaar weer in te zetten."

Wim van Vugt heeft een glastuinbouwbedrijf van 1,9 hectare in Hendrik Ido Ambacht. Hij teelt tussen 1 september en 1 maart 250.000 stuks paksoi, voornamelijk voor de retail. In de zomermaanden worden aubergines in de kas gekweekt.

Meerwaarde

Behalve preventief heeft de teler het groene gewasbeschermingsmiddel ook curatief gebruikt. Van Vugt had vier kapjes paksoi tegen de schuur aan staan, die iets waren achtergebleven in groei. Op een gegeven moment zag hij daar toch wat bladvlekken in ontstaan. „We hebben toen nog een extra bespuiting met Serenade uitgevoerd. Daarna zagen we duidelijk dat de bladvlekken niet doortrokken en de ziekte tot stilstand kwam. Ik kan niet garanderen dat het middel altijd 100 procent werkt, maar ik ben er wel van overtuigd dat het voor mij een meerwaarde heeft."

Ook Rien Simonse is enthousiast over de toepassing van Serenade in de paksoiteelt. „We hebben een analyse gedaan en de resultaten waren zéér goed." Op de vraag in hoeverre The Greenery het middel bij andere telers onder de aandacht gaat brengen, antwoordt hij: „Zoals ik al heb gezegd, zijn wij voorzichtig met het geven van voorlichting. Het kan echter wel gebeuren dat, nu de eisen aan residuen steeds strenger worden, wij aan telers gaan vertellen dat er met Serenade goede resultaten in brassica's worden behaald."

Leverzekerheid

Levert de schone paksoi teler Van Vugt een hogere prijs voor zijn producten op? „Nee, ik krijg niet direct meer voor de kool uitbetaald", besluit hij. „Maar wij kunnen wel richting The Greenery laten zien dat wij een stabiele factor zijn in het aanleveren van paksoi. Dat levert ons indirect een goede positie op wat leverzekerheid betreft, met een grote kans dat wij volgend jaar weer paksoi aan The Greenery kunnen leveren."

'Serenade heeft bewezen dat het werkt'

Kruidenkwekerij De Kruidenaer heeft voedselveiligheid hoog in het vaandel staan. De kruidentelers uit Etten-Leur werken zo weinig mogelijk met chemische gewasbeschermingsmiddelen. Bij de teelt van munt op water wordt het groene middel Serenade ingezet. „Serenade heeft bewezen dat het werkt", aldus bedrijfsleider Richard Smits.

De Kruidenaer teelt 25 hectare kruiden voor de versmarkt, van basilicum en munt tot wat minder bekende soorten als verveine en knoflookbieslook. Daarvan wordt 3,5 ha kruiden onder glas en op water geteeld

Richard Smits inspecteert munt op water: „Bij teelten op water kunnen we niet met chemische middelen werken."

en 21,5 ha in tunnels en op de vollegrond. De teelt op water heeft veel voordelen, zegt Smits. „Het is niet alleen een schone teeltmethode, maar ook een emissiearme, residuvrije en veilige manier van telen. Bovendien levert deze teeltwijze veel arbeidsgemak en een constante kwaliteit van het product op."

De kruidentelers telen basilicum en munt op water in de kas. Op water kunnen we niet met chemie werken, vertelt Smits. „Het water in de ene vijver vloeit altijd uit naar een andere vijver en de middelen breken slecht af. In de kruidenteelt mogen we heel weinig chemische middelen gebruiken, de wachttijd is veel langer dan bij andere gewassen. We zijn nu ongeveer vijf jaar bezig met groene gewasbescherming: we zijn daar proefsgewijs mee begonnen en hebben het steeds meer uitgebreid. Inmiddels weten we vrij goed wat wel en niet werkt. Door zelf proeven te doen, heb je de beste leerschool."

Geen wachttijden

Het voordeel van groene middelen is dat je altijd kunt oogsten, vindt Smits. „Je hebt met zeer korte wachttijden te maken." De teelt van basilicum duurt vier weken. De kruiden worden in één keer geoogst en vervolgens worden er nieuwe plantjes in de zaaitrays gezaaid. De muntplant is een meerjarige plant, elke zes à zeven weken worden de takjes munt van de plant geknipt. „Tijdens het knippen ontstaat een wondje", legt de bedrijfsleider uit. „Dat wondje is gevoelig voor Botrytis, vooral als het lang nat blijft en het buiten donker weer is. Is het zonnig, dan droogt het wondje snel op. Er is dan veel minder gevaar voor een schimmelinfectie." De Kruidenaer zet sinds twee jaar Serenade in om Botrytis aan te pak-

ken. Een toeleverancier van biologische middelen tipte Smits over het middel, vanwege goede resultaten in de aardbeienteelt. „Serenade heeft bewezen dat het werkt", aldus de bedrijfsleider. „Niet alleen voor de bestrijding van Botrytis, we kunnen het middel ook tegen meeldauw inzetten. Belangrijk is wel dat je biologische middelen preventief gebruikt en een strak spuitschema aanhoudt. We gebruiken Serenade wekelijks vanaf augustus tot het einde van de winter. Daarbij hanteren we een dosering van 5 liter/ha. We zijn tevreden over de resultaten."

Economische haalbaarheid

De doelstelling van De Kruidenaer is om in de toekomst zo weinig mogelijk of helemaal geen chemische middelen meer te gebruiken, zegt Smits. In de kassen behoort chemie al tot de verleden tijd, maar ook in de buitenteelt wil de kruidenkwekerij zo veel mogelijk biologische middelen gaan inzetten. Naast groene gewasbescherming wordt ook met plantversterkers en spoorelementen gewerkt, om de weerbaarheid van de plant te vergroten. „Het voordeel van deze producten is dat je ze met elkaar kunt mengen", aldus de bedrijfsleider. Hij vindt het wel belangrijk dat de middelen betaalbaar zijn. „Daar ligt een uitdaging voor de fabrikanten. Groene gewasbescherming moet voor de reguliere teelt economisch interessant blijven."

Smits verwacht dat de MRL-eisen van de retail in de toekomst steeds strenger worden. De Kruidenaer speelt daar nu al op in door te voldoen aan de eisen van het Milieukeur Plantaardige Producten. „Zoals ik al zei, is de residulimiet in kruiden zeer laag en we verwachten dat die alleen maar naar beneden zal gaan. De consument wordt steeds milieubewuster en gaat steeds vaker op zoek naar schone producten."

Maar: „Diezelfde consument moet wel in het proces van een milieu-

Met Serenade naar een lagere ziektedruk

Komkommerteler Jan Hendrickx wil op een schone manier komkommers telen. Het gebruik van groene gewasbeschermingsmiddelen en plantversterkers helpen hem daarbij. „Ik merk steeds vaker dat de consument wil dat telers duurzaam met hun product omgaan. Daar moeten wij als producenten op inspelen.”

Jan Hendrickx teelt twee hectare komkommer onder glas in Breda. Hij heeft een traditioneel bedrijf, met drie teelten per jaar. Hij begint in januari met het ras Proloog. „Dit is een goed ras voor de eerste teelt en het is resistent tegen meeldauw”, zegt hij. „Maar Proloog is niet geschikt voor de tweede en derde teelt, omdat het ras dan gevoeliger is voor andere ziekten en de productie tegenvalt. Ook bij andere meeldauwresistente rassen zijn de productie en kwaliteit vaak wat minder of is het vruchtgewicht wat aan de lage kant. De retail wil een komkommer van goede kwaliteit, die lang houdbaar is.”

Voor de tweede en derde teelt gebruikt Hendrickx het ras Roxanne. Dat ras bevat hem goed wat productie en kwaliteit betreft, maar het is wel meeldauwgevoelig. Volgens de teler moet er op de juiste manier met gewasbeschermingsmiddelen tegen meeldauw worden omgegaan, vanwege het gevaar voor resistentie. „Er zijn wel nieuwe middelen beschikbaar, maar die zijn beperkt inzetbaar. Neem Luna Privilege; dat is een goed middel tegen meeldauw, maar je mag het maar twee keer per jaar gebruiken.”

Andere aanpak

Hendrickx ging vorig jaar over een andere aanpak van gewasbescherming nadenken. De tweede teelt verliep niet zoals hij wilde, de teler had veel last van meeldauw en Mycosphaerella in het gewas. „Ik had al een keer Luna Privilege gebruikt, hoewel ik daar liever mee had gewacht, omdat het beperkt inzetbaar is”, zegt hij. „Ik heb toen bewust gekozen om een aantal keren met het groene middel Serenade te spuiten, afgewisseld met Rocket®. Dat beviel zo goed, dat ik bij derde teelt direct met een afwisseling van Serenade en Rocket ben begonnen.”

De derde teelt was een eyeopener voor de Brabander. „Normaal gesproken begin je in een nieuwe teelt met een chemische gewasbescherming,

Komkommers voor de Belgische veiling BelOrta. De consument wil dat telers duurzaam met hun producten omgaan, merkt Hendrickx.

zeker als er al een aantasting is geweest. De sporen blijven in de kas aanwezig, er moet iedere week worden gespoten”, legt hij uit. „Nu voerden we een standaardbestrijding met een groen middel uit en dat werkte heel goed. Dat was een verrassing voor mij. Ik ben ooit naar een bijeenkomst over Serenade geweest, toen het middel net op de markt was. Ik vond de presentatie interessant, maar was ook wat sceptisch. Inmiddels ben ik ervan overtuigd dat we met Serenade de ziektedruk in het gewas op een lager niveau kunnen brengen.”

De komkommerteler heeft Serenade inmiddels ingezet in de tweede teelt van dit jaar. De combinatie met chemie blijft echter nodig, Hendrickx verwacht niet dat hij de schimmelbestrijding met alleen groene gewasbescherming gaat redden. Voorwaarde voor een goed resultaat is dat het middel preventief wordt gebruikt - twaalf bespuitingen per teelt - en netjes over het blad wordt verdeeld, met een uitvloeier erbij, zegt hij. „De schimmeldruk is op dit moment laag. Het is lastig te zeggen waar een schimmel opeens vandaan komt. Soms krijg je die van een plantenkweker mee, maar de druk kan ook door het weer toenemen. Als de schimmel eenmaal toeslaat, kan het snel gaan. Je moet er bovenop zitten.”

Plantweerbaarheid

Jan Hendrickx vertelt dat hij de laatste tijd bewuster over gewasbescherming nadenkt. „Dat boeit mij meer dan ik had verwacht. Ik ben nu aan het bekijken hoe ik op een gangbare maar duurzame manier komkommers kan telen. Ik merk steeds vaker dat consumenten willen dat telers duurzaam met hun producten omgaan. Die kant moeten wij als producenten ook op.”

De teler is nu ook bezig om de plantweerbaarheid te vergroten, door bacteriën en mineralen via het druppelwater aan het gewas mee te

Jan Hendrickx denkt de laatste tijd bewuster over gewasbescherming na. „Dat boeit mij meer dan ik had verwacht.”

De maatschap Hendrickx teelt twee hectare komkommers onder glas in Breda. Hendrickx levert jaarlijks 3,6 miljoen komkommers aan de Belgische veiling BelOrta in Sint-Katelijne-Waver.

geven. „Zodra je met de teelt begint, moet je ervoor zorgen dat de plant zich goed kan ontwikkelen en zich beter kan beschermen tegen ziekten en plagen. Dat kan bijvoorbeeld door het bodemleven te stimuleren. Dat vraagt van de teler een andere manier van denken. De plant heeft in de natuur een andere biologie tot zijn beschikking dan in de kas, maar als je goed naar de natuur kijkt, kun je daar veel van leren.”

'MRL-eisen geen probleem'

Omdat Hendrickx het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen probeert te beperken, heeft hij geen problemen om aan de huidige wettelijke MRL-eisen van de retail te voldoen. Hij sluit niet uit dat die eisen in de toekomst nog strenger worden. „Dat zijn ontwikkelingen waar we als telers mee te maken krijgen. Ik wil daar nu alvast op voorsorteren, door bewuster over het middelgebruik na te denken.”

De komkommerteler realiseert zich dat het niet mogelijk is om de chemische middelen van de ene op andere dag in de ijskast te zetten. Het is zoeken naar de juiste balans, zegt hij. „Het blijft een kas met komkommers, je moet er wel je geld mee verdienen. Je kunt geen risico's nemen. Het mooiste zou zijn dat je alleen chemische middelen hoeft te gebruiken om te corrigeren. Ik denk dat hier een uitdaging ligt voor de fabrikanten van gewasbeschermingsmiddelen. Telers zijn afhankelijk van de producten die zij op de markt zetten. Je ziet wel dat fabrikanten steeds meer op zoek gaan naar groene middelen. Dat is een positieve ontwikkeling.”

Rocket® is een geregistreerd handelsmerk van Certis Europe.

DIT SEIZOEN LATEN WIJ TELERS UIT VERSCHILLENDE TEELTEN AAN HET WOORD OVER HUN ERVARINGEN MET SERENADE. LEES ALLE ARTIKELLEN OP: [AGROKOERIER.BAYER.NL/GEWASKOERIERS/SERENADE/](https://agrokoerier.bayer.nl/gewaskoeriers/serenade/)

ADVERTORIAL

Richard Smits is bedrijfsleider bij kruidenkwekerij De Kruidenaar in Etten-Leur. Het bedrijf teelt 28 verschillende soorten kruiden op 25 hectare. Er wordt 3,5 ha basilicum en munt onder glas geteeld en 21,5 ha kruiden onder tunnels en op de volle grond. De kruiden worden op het bedrijf in kleinverpakking, mixverpakking en lichtgewicht kisten verpakt voor horeca, supermarkten, fabrikanten en andere grootverbruikers. Er werken 75 mensen bij De Kruidenaar.

bewuste teelt meegaan”, besluit Smits. „Nu bestaat er een nul-tolerantie voor insecten. Als de consument een beestje op zijn takje munt vindt, stuurt hij het terug. Bij groene gewasbescherming kun je nu eenmaal een insect op je product aantreffen. Dat moet de consument gaan accepteren.”

SERENADE EEN NIEUWE KIJK OP GEWASBESCHERMING

- Brede werking tegen veel schimmels zoals Fusarium, echte meeldauw en Botrytis
- Werking op basis van verschillende werkingsmechanismen
- Veiligheidstermijn: nul dagen
- Sleutelproduct in resistentie- en residumanagement
- Veilig voor nuttige insecten en bestuivers.

'Je wilt schoon aan de pluk beginnen'

De familie Schwering in Marknesse levert van april tot december aardbeien. Lokaal en duurzaam geteeld kwaliteitsfruit, dat is waar ze voor gaan. Het nieuwe biologische insecticide Flipper past daar goed in. „Je wilt schoon aan de pluk beginnen, maar ook kunnen ingrijpen als dat nodig is.”

Normaal gesproken levert de familie Schwering in de derde week van april al volop aardbeien. Maar door de kou loopt de teelt ongeveer twee weken achter. „We zijn net begonnen met plukken”, zegt Jeroen Schwering, in de kantine van het bedrijf. Net als hij uitleg wil geven over de onderneming, wordt er aan de deur geklopt. Het is een klant, die komt melden dat de aardbeienautomaat, aan het begin van het erf, leeg is. Schwering excuseert zich en helpt de dame in kwestie eerst aan twee doosjes aardbeien.

Korte lijnen met de klant zijn belangrijk voor het familiebedrijf, zo blijkt meteen. Behalve dat ze leveren aan supermarktketen Poiesz, gaat een belangrijk deel van de opbrengst weg onder eigen label; Fruitjuweeltjes. Speciaalzaken en supermarkten in de omgeving bieden de aardbeien aan als een herkenbaar, lokaal geteeld product. In beide gevallen regelt The Greenery de afzet.

De teelt is onderverdeeld in een hectare glas, 1 ha tunnelteelt en 2 ha stellingen. De kas wordt warm gestookt met houtsnippers, waarvan een grote berg naast het ketelhuis ligt. Via een automatisch dose-rende voorraadbunker gaan ze de kachel in. Ook de restwarmte van het systeem wordt benut: die gebruikt Schwering voor het verwarmen van zijn tunnels. „Wij forceren de teelt niet echt, maar stoken met het licht mee. Maak je het te gek, dan krijg je een generatieve plant, of er ontstaan kromme of misvormde vruchten. De vroegheid en de kwaliteit van de vruchten moeten met elkaar in balans zijn. Kwaliteit staat voorop.”

‘Sterk op wittevlug’

Teeltadviseur Jan Hoogstrate van toeleverancier Horticoop heeft net een ronde door de kas gemaakt en schuift ook aan. Hij begeleidt de

familie al jaren bij het bepalen van de gewasbeschermingsstrategie. Over de start van het nieuwe teeltseizoen zijn Schwering en Hoogstrate goed te spreken. Het gewas is gezond en de insectendruk is laag. „Het is belangrijk om schoon aan de pluk te beginnen, want de correctiemogelijkheden zijn beperkt”, zegt Schwering. „Tegen sommige plagen zijn geen middelen, of er zijn beperkingen in het gebruik, vanwege wachttijden of een nadelig effect op biologische bestrijders.” Nieuw in de aanpak van insecten is dit jaar Flipper; een biologisch insecticide dat dit jaar onder andere een toelating heeft gekregen in aardbeien. Hoogstrate heeft het middel bij Schwering en drie collega’s in de omgeving een plek gegeven in het schema, omdat hij het ziet als een welkome aanvulling. „Ik heb al kunnen zien wat het middel doet in de sierteelt, vandaar dat ik dat wel aandurf”, zegt Hoogstrate. „Veel ervaring heb ik nog niet, maar wat ik ervan gezien heb is een goede werking op met name wittevlug en luis. Vooral wittevlug is belangrijk. Daar zijn verder geen goede middelen tegen.”

Er vroeg bij

Ook als middel tegen luizen is Flipper welkom. Hoogstrate: „In aardbeien heb je te maken met een grote verscheidenheid aan luizen. Dit middel is breed werkzaam en het werkt binnen vier uur. Je bent er dus snel bij.” Omdat er geen wachttijden of residu-eisen zijn voor Flipper, kan het middel ook in de oogstperiode worden ingezet, mocht dat nodig zijn. Het is mooi om zo’n middel achter de hand te hebben, vindt Schwering. „Dreigt er zich een nieuwe populatie op te bouwen, dan hebben we een goed correctiemiddel achter de hand.” Corrigeren betekent niet wachten totdat de situatie uit de hand loopt, vult Hoogstrate aan. Juist in de opbouwfase van een plaag is het middel goed op zijn plek. „Zodra we denken dat er een plaag kan ontstaan, grijpen we in. Spuittechniek en voldoende water zijn daarbij belangrijk, want je moet de insecten wel raken.” Voordeel van Flipper is dat het de insecten in verschillende stadia van hun ontwikkeling bestrijdt; zowel eieren, larven als volwassen exemplaren. Tegelijkertijd is het veilig voor de natuurlijke vijanden.

Aardbeienteler Jeroen Schwering (links) en Jan Hoogstrate, teeltadviseur bij Horticoop.

Een puzzel

Schwering juicht de komst van meer groene gewasbeschermingsmiddelen toe. „Wij willen ziekten en plagen graag zoveel mogelijk biologisch bestrijden. Wat langs de groene weg kan, dat doen we. We streven naar volledig residulose vruchten, al blijft dat een behoorlijke puzzel.” Daar hoort een bedrijfsbrede aanpak bij, zoals hygiënisch werken en klimaatbeheersing. Schwering: „De houtkachel helpt bijvoorbeeld om het klimaat droog te houden, waardoor schimmelziekten minder kans krijgen. Ook kweken we onze eigen planten op. Ik zeg niet dat ik dat beter kan dan een ander, maar ik heb wel goed zicht op het plantmateriaal. Daar kun je vanaf de start van de teelt meteen op inspelen.” Over het middelenpakket zijn ze optimistisch. „Het verandert”, zegt Hoogstrate. „De biomiddelen krijgen een steeds grotere rol en helpen mee om resistentieproblematiek op te lossen. Op het gebied van insecten zijn er voldoende mogelijkheden. Door slim af te wisselen kunnen we de plagen goed onder de duim houden.”

'VOORTDUREND ALERT BLIJVEN OP PYTHIUM'

„Iedere komkommerteler weet wat Pythium is. En iedereen weet ook hoe groot de schade hiervan kan zijn... Toch vind ik nog regelmatig een zieke plant of mat. Dat geeft niet alleen aan hoe sluipend Pythium is, maar ook dat je als teler voortdurend alert moet zijn op deze schimmel.”

Aan het woord is Piet van Adrichem, senior adviseur glasgroenten bij Delphy en al 37 (!) jaar werkzaam tussen de komkommers. Hij vindt dat telers soms nog te gemakkelijk denken over Pythium. „Dan zeggen ze: Piet, je hebt maar één zieke plant of mat gevonden... Maar als ik er één vind, dan weet ik vrijwel zeker dat er meer aan de hand is. En dat de kans erg groot is dat er veel meer planten voor de bijl gaan. Dat beseft leeft niet bij elke teler even sterk.”

In zijn lange loopbaan heeft Van Adrichem meermaals meegemaakt dat teelten grotendeels - of zelfs volledig - ten onder gingen aan Pythium. Zoals vorig jaar in Duitsland, waar hij ook meerdere bedrijven van teeltadvies voorziet. „Daar moest een groot gedeelte van de matten vroegtijdig vervangen worden vanwege Pythium, met name omdat er te weinig en veel te warm water gegeven werd. Zelfs met stevige inzet van chemische middelen konden we er niets meer aan redden.”

MAT- EN WATERTEMPERATUUR

Volgens Van Adrichem is het vooral belangrijk om de mat- en watertemperatuur goed in de gaten te houden, met name bij de start van de tweede en derde teelt. De planten zijn dan nog klein, waardoor de zon alle ruimte krijgt om de mat en de druppelslang flink op te warmen. Volgens de adviseur kan Pythium zich snel ontwikkelen vanaf een temperatuur van 28°C en wordt het echt kritiek vanaf 34°C. „Bij een beetje zonnig weer kom je al gauw aan dat soort waardes. Vooral op het einde van de druppelslangen kan de watertemperatuur soms hoog oplopen, omdat de waterdoorvoer hier het laagste is. Bij de laatste stekers meten we soms temperaturen van boven de 40°C. In dat geval kun je beter even géén water geven, want met dergelijk heet water is de plant nog veel slechter af”, zo schetst hij de risico’s.

Een belangrijke maatregel om Pythium direct aan het begin van de teelt

te onderdrukken is het toevoegen van AAterra aan de watergift. Maar die toepassing is per 1 juni 2017 vervallen in de komkommerteelt. Van Adrichem vindt dat een flinke aderlating voor de telers, vooral omdat er amper (goede) alternatieven voor deze toepassing zijn. Het enige goed werkzame middel dat volgens hem nu nog overblijft in komkommers is Previcur Energy. „Dat middel zullen we dus zo slim en efficiënt mogelijk in moeten zetten om Pythium buiten de deur te kunnen houden.”

PREVICUR ENERGY

Volgens de adviseur is het belangrijk om Previcur Energy vroegtijdig, preventief toe te passen, „want als de brand daadwerkelijk is uitgebroken, dan valt er niets meer redden en hoeft je dus ook niet meer te blussen”, zo legt hij het vaak bij zijn telers uit. Vooral bij de derde teelt - die veelal tussen eind juli en half augustus start - kan de temperatuur flink oplopen. De nachttemperatuur is dan vaak hoog en de mat koelt tijdens de nacht veel minder af. „Juist dán is zo’n preventieve toepassing van Previcur Energy essentieel.” Bovendien zorgt zo’n vroege toepassing ervoor dat er bij de oogst minder residu in de komkommers terug te vinden is.

Volgens de adviseur kan de pythiumbestrijding het beste handmatig met een broeskop worden uitgevoerd. „Op die manier kun je namelijk ook de wortelhals van de plant raken; iets dat met een druppelaar niet lukt.” Hij beseft dat handmatig broezen extra tijd vergt en daarom niet erg populair is bij telers. Daarnaast hebben steeds meer etiketten alleen een toelating als druppeltoepassing en helaas niet meer als aangietbehandeling.

Mocht er - ondank alle preventieve zorg - toch Pythium optreden, dan raadt Van Adrichem aan om een stamvrucht minder aan te houden, zodat de plant wat minder belast wordt. Verder dienen de geïnfecteerde matten (en ook de stekers!) voor een volgende teelt te worden vervangen om zo de besmettingsbron weg te halen. „Ja, dat kost veel tijd en geld”, zo beseft hij, „maar je moet het wel écht doen om Pythium onder controle te kunnen houden. Met AAterra lukte het altijd wel om Pythium zodanig te onderdrukken dat er weinig schade uit voortkwam, maar die mogelijkheid hebben we straks gewoon niet meer”, zo besluit hij.

Piet van Adrichem is Senior Adviseur Glasgroententeelt bij Delphy

ADVERTORIAL

FENOMENAL™ IN CHRYSANT

- Zeer goede werking tegen Pythium, Phytophthora en valse meeldauw
- Sterke combinatie van werkzame stoffen (Fenomen en Fosethyl-aluminium)
- Uitstekende vervanging van Aaterra in chrysant
- Toepasbaar in een groot aantal sierteeltgewassen
- Versterkt de weerstand van de plant
- Ingebouwd resistentiemanagement.

IAIN FLEMING, DIRECTEUR VAN ALPHABIO CONTROL:

'GROENE MIDDELEN STAAN OP DOORBREKEN'

Bayer brengt dit jaar het insecticide Flipper op de markt; een breedwerkend biologisch middel zonder MRL. Het is ontwikkeld door AlphaBio Control, een klein R&D- bedrijf gespecialiseerd in slimme gewasbeschermingsoplossingen. Directeur Iain Fleming: „Groene middelen staan op doorbreken.”

Afgelopen winter kreeg Bayer van de toelatingsinstanties groen licht voor het op de markt brengen van het biologische insecticide Flipper in Nederland. Het middel betekent een aanwinst voor de geïntegreerde gewasbescherming, omdat het insecten die resistent zijn geworden tegen andere middelen aanpakt en geen MRL of wachttijden kent. De praktijkproeven die Bayer de afgelopen jaren gedaan heeft, laten goede resultaten zien. Het insecticide biedt telers meer flexibiliteit in de aanpak van probleemplagen, terwijl de milieubelasting daalt. De ontwikkeling van dit soort middelen doet Bayer niet allemaal in eigen huis. Het concern maakt dankbaar gebruik van expertise uit verschillende hoeken van de wereld. Het bedrijf AlphaBio Control, dat Flipper ontwikkelde, is daar een van. Aan de hand van een vraaggesprek met directeur Iain Fleming stellen we het bedrijf even voor.

Wat voor bedrijf is AlphaBio Control?

„Wij zijn een jong R&D-bedrijf dat met een klein team van wetenschappers werkt aan nieuwe oplossingen voor knelpunten in de gewasbescherming. Dat doen we onder andere door het ontwikkelen van groene gewasbeschermingsmiddelen en plantversterkers. Maar ook door het slimmer toepassen van bestaande chemische groepen in combinatie met groene middelen; de zogenaamde hybride-aanpak. Aanvankelijk richtten we ons vooral op gewassen met een hoge toegevoegde waarde, zoals groenten, druiven en ander fruit. Nu breiden we dat ook uit naar andere gewassen. AlphaBio Control is in 2011 opgericht door een professor van de landbouwuniversiteit in Bologna (It). In Italië worden onze middelen gemaakt en vindt een belangrijk deel van het onderzoek plaats. Vanuit het Verenigd Koninkrijk doen we aanvullende praktijkproeven en werken we aan de marktintroductie van onze middelen. Daarnaast werken we samen met wetenschappers uit allerlei andere landen, omdat we geloven in 'open innovatie'.”

Wat voor middel is Flipper? Hoe werkt het?

„Flipper is een product op basis van carbonzuren, die we destilleren uit koudgeperste olijfolie. Het wordt net als andere middelen over het gewas gespoten. Flipper heeft een contactwerking op eieren, larven en volwassen exemplaren van verschillende, veelvoorkomende plaaginsecten, zoals luizen, mijten, trips en wittevlieg. Ondanks zijn brede werking is het toch selectief, want het spaart bestuivers en natuurlijke vijanden. Het middel omzeilt namelijk de defensiemechanismen die de plaaginsecten hebben tegen giftige stoffen. Bij bestuivers en natuurlijke vijanden werken die mechanismen op een andere manier en dus blijven zij gespaard. Groot voordeel voor de toepasser is bovendien het ontbreken van wachttijden en een MRL.”

Hoeveel praktijkervaring is er al met het middel?

„Flipper is het eerste middel dat wij op de markt hebben gebracht. We hebben er al in veel gewassen ervaring mee opgedaan, onder andere in Italië, Griekenland, het Verenigd Koninkrijk en Nederland. De resultaten zijn goed. Dit jaar volgt een toelating in nog meer landen. Wij zijn blij dat Bayer het middel in Nederland gaat voeren. De tijd is er rijp voor. Er is een maatschappelijke wens voor een duurzame manier van produceren en steeds meer telers willen daar ook mee aan de slag. Nederland kent relatief veel telers die daar in voorop lopen. Bovendien biedt Bayer daar professionele ondersteuning bij, zoals aandacht voor plaagmonitoring. Je moet op de hoogte zijn van de plaagdruk en de ontwikkeling van de populatie, om het maximale uit het middel te halen. Flipper maakt telers aan de ene kant flexibeler, want je kunt op elk moment ingrijpen en corrigeren. Maar het blijft wel belangrijk om het juiste moment van toepassen te bepalen. Ook voor ons is dat belangrijk. Want alleen als het resultaat goed is, staan telers staan ook open voor andere groene middelen.”

Hoe effectief is het middel?

„Flipper werkt tegen verschillende ontwikkelingsstadia van de plaag. Door slim af te wisselen kun je daarom weer het maximale halen uit de middelen die op de markt zijn en de sterke punten van ieder middel optimaal benutten. Of Flipper zelf gevoelig is voor resistentie weten we

nog niet. De specialisten op dat vlak verwachten dat niet, omdat het op meerdere punten in het insect aangrijpt.”

Aan wat voor soort middelen werken jullie nog meer?

„Er zitten onder meer een biologisch fungicide, een onkruidbestrijdingsmiddel, een nematicide en een aantal plantversterkers in de pijplijn, in verschillende stadia van ontwikkeling. De overeenkomst tussen de middelen is dat ze ontstaan zijn uit het combineren van kennis over chemie en biologie en allemaal een lage impact op het milieu hebben. Gewasbescherming wordt steeds kennisintensiever, maar we zijn ervan overtuigd dat heel veel knelpunten waar telers tegenaan lopen op een slimme en milieuvriendelijke manier opgelost kunnen worden.”

Flipper is een product van plantaardige oorsprong op basis van carbonzure kaliumzouten. Het is een snel werkend contactmiddel dat onder de regeling uitzondering bestrijdingsmiddelen (RUB) mag worden toegepast ter bestrijding van insecten en mijten in de bedekte en onbedekte teelt van land- en tuinbouwgewassen en openbaar groen. Flipper kan worden ingezet ter bestrijding van witte vlieg, spintmijt, trips, bladluis, bladvlo, wol-, dop- en schildluis.

FLIPPER: NIEUW, GROEN EN ZEER BREED TOEPASBAAR

Belangrijk om te weten

- Gebruik voldoende vloeistof. Raken van het insect is essentieel voor een goed resultaat. Flipper is niet systemisch of translaminair.
- Gebruik zacht water (bij voorkeur regenwater of leidingwater niet harder dan 16,8°dH met een PH van minimaal 7). In gevallen waarin alleen hard water beschikbaar is, kan een buffermiddel worden toegevoegd aan het water om neerslaan te voorkomen.
- Vul de spuittank voor de helft en voeg het middel toe. Flipper mengt zich met water tot een volledige oplossing. Roeren van de spuitoplossing is verder niet vereist.
- In geval van tankmischen met andere producten, dient Flipper altijd als laatste aan de tankmix te worden toegevoegd.
- Bij voorkeur niet mengen met bladmeststoffen.
- Een roerinstallatie kan schuimvorming bevorderen.
- Dosering: 1 tot 2%.
- Afhankelijk van de plaagdruk de behandeling zo nodig om de 7 dagen herhalen.
- Opslag bij kamertemperatuur; onder 10°C kan namelijk kristallisatie plaatsvinden. Dit effect is volledig omkeerbaar en heeft geen invloed op de kwaliteit van het product.

Eigenschappen van Flipper

- Flipper is een product van plantaardige oorsprong op basis van carbonzure kaliumzouten
- Breed werkingsspectrum.
- Flipper kan worden ingezet ter bestrijding van witte vlieg, spintmijt, trips, bladluis, bladvlo, wol-, dop- en schildluis.
- Flipper is veilig voor bestuivers en de meeste natuurlijke vijanden.
- Flipper valt onder de regeling uitzondering bestrijdingsmiddelen (RUB).
- Toegestaan in bedekte en onbedekte teelt van land- en tuinbouwgewassen.
- Geen residuen en dus geen MRL.
- Mag in biologische teelt gebruikt worden.

Heeft u vragen over de toepassing van Flipper? Neem dan contact op met onze crop advisors. Zij kunnen u verder begeleiden om het product optimaal in te zetten!

Kom in Kas in beeld

HET 40-JARIG BESTAAN VAN KOM IN DE KAS IS GEVIERD MET EEN RECORD AANTAL BEZOEKERS. 236.000 MENSEN BEZOCHTEN DE 200 GLASTUINBOUW-BEDRIJVEN IN 26 REGIO'S VERSPREID OVER NEDERLAND. **GLASTUINBOUW KOERIER** NAM EEN KIJKJE BIJ DRIE BEDRIJVEN IN HET BRABANTSE: **AARDBEIEN VAN JAN** IN UDEN, **TIELEMANS GROENTEKWEKERIJ** IN BOEKEL EN **VAN DOORN VASTE PLANTEN** IN VENHORST EN MAAKTE ER DE VOLGENDE FOTO-IMPRESSIE.

Birgitte van den Elzen van 'Aardbeien van Jan' verricht samen met drie jonge bezoekers de officiële opening van Kom in de Kas.

ZONDAG 2 APRIL 13:00 - 14:15 UUR TIELEMANS GROENTEKWEKERIJ

Tielemans Groentekwekerij teelt ca. 12 hectare komkommer en tomaten op twee locaties in Boekel. Op de 'komkommer-locatie' was het een komen en gaan van mensen.

Werknemers van het bedrijf hadden hun handen vol om geïnteresseerde bezoeker uitleg te geven over de komkommerteelt.

In de kassen was het gezellig druk. Op het eind van de dag stond de teller op bijna 6000 bezoekers!

Ook op dit bedrijf waren weer veel jonge bezoekers te vinden. Sommigen verdiepten zich meteen in de technische informatie...

Elk uur liet de groentekwekerij de sorteertlijn een poosje draaien. Bezoekers stroomden massaal toe.

ZONDAG 2 APRIL 11:00 - 12:30 UUR AARDBEIEN VAN JAN

Overall op het terrein van het 3 hectare grote bedrijf waren gezellige standjes vinden, zoals deze met verse aardbeien.

Meteen na opening stroomden de bezoekers massaal binnen. Aardbeien van Jan ontving meer dan 3000 bezoekers!

Lekker zelf cupcakes maken... natuurlijk met verse aardbeien!

Kleurplaten - zoals deze van Kom in de Kas - hoofdsponsor Bayer - vonden gretig aftrek bij de massaal toegestroomde kinderen.

ZONDAG 2 APRIL 14:30 - 15:30 UUR VAN DOORN VASTE PLANTEN

Op de buitenlocatie konden bezoekers een grote ronde maken langs alle planten. Met het mooie weer was dat bepaald geen straf!

Van Doorn Vaste Planten deed voor het eerst mee aan Kom in de Kas. „We kregen bijna 3500 bezoekers; dat was ver boven onze verwachting!”, vertelt eigenaar Henrico van Doorn.

De zussen Luus en Noor kwamen samen met hun ouders een kijkje nemen bij Van Doorn. Ze wilden best even op de foto voor de Glastuinbouw Koerier.

Medewerkers van de kwekerij hadden een drukke dag. Hier wordt uitleg gegeven over de werking van een trayvuller.

MET EEN DRONE DOOR DE KASSEN!

Bekijk ook de dronebeelden die bij deze drie bedrijven gemaakt zijn op:

https://youtu.be/aP_XOwV6zNg

'Iedereen beseft dat schoon water nodig is voor de toekomst van de glastuinbouw'

Helderheid rond de waterzuiveringsplicht en eenduidige etiketten voor gewasbeschermingsmiddelen. Dat is waar Daan van Empel en Helma Verberkt van LTO Glaskracht zich voor inzetten. Glastuinbouw Koerier nam met hen de laatste stand van zaken door.

Over een half jaar gaat de zuiveringsplicht in. Ligt de glastuinbouwsector op koers?

Daan van Empel (DvE): „We zijn hard bezig met een inhaalslag. Na het sluiten van het hoofdlijnenakkoord, eind 2015, is het uitwerken van de zuiveringsplicht in een stroomversnelling geraakt. Iedereen beseft dat schoon water nodig is voor de toekomst van de glastuinbouw, voor het milieu en voor het behoud van een breed middelenpakket. Daarom was er de wil om door te pakken. De vraag is sindsdien vooral: hoe? Er waren onduidelijkheden over technieken en de handhaving. Tuinders willen weten waar ze aan toe zijn en het in één keer goed regelen. Er staan pas sinds kort zes goedgekeurde technieken op de BZG-lijst. Aan de aandacht ligt het niet. Ook toeleveranciers en adviseurs hebben het thema waterzuivering hoog op de agenda gezet. Dat is essentieel, want het is een gedeeld probleem, waar we iedereen hard bij nodig hebben. Wel zijn er nog altijd vragen over de precieze invulling van de regels en over de handhaving. Daar proberen wij helderheid over te krijgen. Een andere vraag is: zijn er wel voldoende installateurs? Het wordt spannend. We adviseren mensen om in ieder geval niet tot het laatste moment te wachten.”

Wat is het grootste misverstand als het gaat om de zuiveringsplicht?

DvE: „Ik kom nog altijd ondernemers tegen die zeggen: ‘ik loos niks, dus ik hoef niks te doen’. Zo simpel is het niet. Je moet kunnen aantonen dat je geen water loost.”

Helma Verberkt (HV): „In de praktijk komt het regelmatig voor dat er via oude afvoerbuizen of verborgen drains toch water het bedrijf verlaat. Zelfs bij nieuwbouw van gesloten systemen zijn er rare verrassingen en komt het voor dat er water weglekt. Ook die onbewuste lekkages moeten we oplossen.”

DvE: „Het komt er op neer dat ieder bedrijf actie moet ondernemen. Er zijn vier opties: een eigen zuiveringsinstallatie, meedoen in een collectieve zuivering, gebruikmaken van een mobiele zuivering of een aantoonbare nul-lozing.”

Welke vorderingen worden er geboekt op het gebied van hergebruik van water?

HV: „In de afgelopen jaren hebben veel tuinders hun waterstromen uitvoerig in kaart gebracht. Ook hebben zij geïnvesteerd in technieken die meer hergebruik van water mogelijk maken, zoals het

gebruik van natriumarme meststoffen en watergiften op maat. Het hebben van minder restwater is financieel aantrekkelijk. Soms lijkt het nog maar een kleine stap naar een gesloten systeem. Maar juist die laatste stap blijkt lastig en vooral ook teeltafhankelijk. De potplantenteelt is het verst. In die teelt zijn er geen problemen met natrium, omdat dat achterblijft in de potten, waardoor je eindeloos kunt recirculeren. In de teelt van vruchtgroenten zie je dat het afvoeren van water zoveel mogelijk wordt beperkt tot de teeltwisselingsperiode. Dat betekent dat er in principe één keer per jaar moet worden geloosd. In zulke gevallen kan een loonwerkconstructie aantrekkelijk zijn, waarbij je je restwater laat zuiveren of afvoeren. Ook de bedrijfshygiëne speelt mee. Ziekten als Fusarium wil je niet rondpompen.”

DvE: „Tegelijkertijd zul je voorbereid moeten zijn op calamiteiten. Is je opslag- en ontsmettingscapaciteit voldoende? Bedrijven zijn groter geworden, maar de silo's zijn niet altijd meegegroeid. Waterbeheer moet een wezenlijk onderdeel zijn van je bedrijfsvoering.”

Er is veel belangstelling voor collectieve zuiveringsinstallaties. Voor welke bedrijven is dit een oplossing?

DvE: „Aan de voorkant zagen we dat circa tweederde van de bedrijven hiervoor koos, maar op basis van de ingediende plannen denken we dat uiteindelijk minder dan de helft gebruik gaat maken van een collectieve opzet. Veel hangt af van hoe een glastuinbouwgebied georganiseerd is. In de grotere glastuinbouwgemeentes wordt al veel langer voorgesorteerd op de zuiveringsplicht. Daar zien we de grootste collectieven, die hun zaken eigenlijk al grotendeels op orde hebben. In gemeentes waar minder kennis is rond glastuinbouw, zie je dat het vaak stroever loopt, ook al willen de tuinders wel. Een deel van het probleem is dat de fysieke regelgeving er nog niet is. Die wordt pas 1 juli verwacht. Wij helpen collectieven, door lokale ambtenaren in te lichten over de regels en ze te begeleiden bij het uitwerken van de mogelijkheden. Ook brengen we regio's met elkaar in contact, zodat ze van elkaar kunnen leren. De primaire verantwoordelijkheid ligt bij de tuinder, maar waterschappen en gemeentes spelen wel een belangrijke rol bij het faciliteren ervan. Je moet het samen willen.”

Bij enkele gewasbeschermingsmiddelen staat de verplichte zuivering al op het etiket, terwijl veel tuinders dat op korte termijn nog niet kunnen. Hoe problematisch is dat?

HV: „Fabrikanten, overheid en sector hebben gezegd: we moeten de wetgeving rond waterzuivering laten aansluiten op de toelating van de middelen. Synchroniseren. Dat doen we met het idee: je kunt beter flinke stappen zetten richting 2018, dan halve maatregelen nemen voor een individueel middel. Ook op dit punt wil de glastuinbouwsector namelijk duidelijkheid. We willen middelen behouden, al levert het op het ogenblik nog beperkingen op voor telers die nog niet zo ver zijn. Alleen tuinders die hun zuivering al op orde hebben of hun restwater nog even kunnen

MENS & WERK

opsparen, kunnen deze middelen toepassen. Anderen zijn noodgedwongen aangewezen op alternatieve maatregelen.”

Imidacloprid is buiten het pakket gehouden. Wat gebeurt daarmee?

HV: „Omdat er veel discussie is rond imidacloprid, is besloten om dit middel buiten de afspraken te houden. Het is een lastige stof: we willen absoluut niet dat het in het milieu terecht komt. Aan de andere kant past het heel goed in de aanpak volgens IPM, omdat je heel gericht, met een kleine hoeveelheid middel, plagen kunt voorkomen waarvan je zeker weet dat ze zullen komen. Voor imidacloprid is een nog strengere eis afgesproken; van 99,5 procent zuivering.”

DvE: „In een aparte pilot werken we aan certificering voor imidacloprid. We weten al dat de zes goedgekeurde zuiveringssystemen allemaal in staat zijn om die hoge mate van zuivering te halen. Nu moeten we zien te borgen dat het zuiveren goed en zorgvuldig gebeurt en dit ook controleerbaar is.”

Kan het telen van gewassen nog schoner?

HV: „De glastuinbouwsector heeft hele grote stappen gezet en dat wordt wel eens vergeten. De vooruitgang is niet altijd goed zichtbaar, omdat behalve de concentraties in het oppervlaktewater ook de normen worden aangescherpt. Maar de optelsom spreekt voor zich: er wordt veel meer gerecirculeerd, 95 procent van de vervuiling halen we uit het restwater en het aantal toepassingen van middelen zal door de heretikettering met 80 procent dalen. Daarbovenop komen nog de stappen die we met IPM zetten. De milieubelasting per kg product, plant of bloem is daardoor sterk verlaagd en daar mogen we trots op zijn. Maar als er mogelijkheden zijn om nog schoner te telen, dan moeten we dat zeker niet nalaten.”

In de rubriek Mens & Werk laten we mensen aan het woord die zich op een bijzondere manier inzetten of verdienstelijk maken voor hun vak (en vakgenoten). In deze aflevering: Helma Verberkt en Daan van Empel van LTO Glaskracht.

PRODUCTINFORMATIE ALTIJD UP-TO-DATE!

BAYER CROP SCIENCE LANCEERT DE BAYER AGRO APP

Met de Bayer Agro App krijgt u toegang tot de meest actuele informatie van de producten van Bayer Crop Science. De app geeft informatie over de toepassingsmogelijkheden en eventuele beperkingen van de gewasbeschermingsmiddelen.

De app biedt u alle productinformatie, inclusief etiketten en veiligheidsbladen. Ook kunt u per gewas zoeken naar de toegelaten producten.

Zoekt u een oplossing voor een specifieke ziekte of plaag? Zoek dan via Diagnose naar de desbetreffende ziekte of plaag en vind de omschrijving en productaanbevelingen. Tevens bevat de app de laatste 10 gepubliceerde nieuwsberichten. Zo blijft u altijd op de hoogte van actuele ontwikkelingen!

De app wordt bij het openen van app automatisch geüpdatet. Voor het gebruik van de app dient deze verbonden te zijn met internet.

DE APP IS GRATIS VERKRIJGBAAR VIA DE APP STORE EN DE GOOGLE PLAY STORE. GA NAAR [AGRO.BAYER.NL/APPS](https://agro.bayer.nl/apps) OM DE APP TE DOWNLOADEN!

DOWNLOAD DE APP NU!

„Ik merk dat consumenten steeds meer oog krijgen voor duurzaam geteelde producten. Die kant moeten wij als komkommerproducenten ook op.”

Jan Hendrickx,
komkommerteler in Breda.

„Serenade geeft mij de zekerheid dat ik aan de bovenwettelijke MRL-eisen kan voldoen, zonder afbreuk te doen aan leverzekerheid en kwaliteit.”

Wim van Vugt,
paksoiteler in Hendrik Ido Ambacht.

„Wij willen ziekten en plagen graag zoveel mogelijk biologisch bestrijden. Wat langs de groene weg kan, dat doen we.”

Aardbeienteler Jeroen Schwering
en Jan Hoogstrate, adviseur bij
Horticoop.

„Vooraf bij de derde komkommerteelt kan de temperatuur flink oplopen. Juist dan is zo'n preventieve toepassing van Previcur Energy essentieel.”

Piet van Adrichem, senior adviseur
glasgroenten bij Delphy.

COLOFON

- Concept en realisatie:**
- Bayer CropScience SA-NV
- Vormgeving en opmaak:**
- Claudesign
- Fotografie:**
- Bayer CropScience SA-NV
- Drukwerk:**
- HH Global

Dit is een uitgave van:
Bayer CropScience SA-NV
Energieweg 1
P.O. Box 231
NL-3640 AE Mijdrecht

Onze gebruiksaanwijzingen, zowel mondeling als schriftelijk verstrekt, berusten op uitgebreide proefnemingen. Wij adviseren naar beste weten volgens kennis van zaken van dit ogenblik, echter zonder daarvoor aansprakelijkheid op ons te nemen, omdat opslag/bewaring en toepassing zich aan onze controle onttrekken. Beschrijvingen van een product, resp. gegevens over de eigenschappen daarvan betekenen niet, dat verantwoordelijkheid wordt gedragen bij eventuele schade. Gebruik gewasbeschermingsmiddelen veilig. Lees vóór gebruik eerst het etiket en de productinformatie.

Science For A Better Life

Terug in de tijd

St. Pancras, Noord-Holland, februari 1942: 'In de warenhuizen (kassen, red.) in St. Pancras en omgeving heerst een grote drukte met het trekken van tomatenplantjes. De potrijpe plantjes worden in kleine potjes geplant en daarna in speciaal hiervoor verwarmde trekkassen gezet. De planten zullen over enige maanden heerlijke vruchten voortbrengen.'

Foto: Nationaal Archief/Collectie Spaarnestad/ANP/Polygoon/Joh. Kuiper

Puzzel mee en win een diner voor twee!

Houdt u van lekker eten en drinken in een goed restaurant?
Los dan de onderstaande woordzoeker op!
Uit de goede inzendingen worden drie winnaars getrokken.
Zij krijgen elk een dinerbon ter waarde van €150.

De woorden hieronder zitten horizontaal, verticaal en diagonaal in alle richtingen in de puzzel verstopt. Ze kunnen elkaar overlappen. Zoek ze op en streep ze af.
De overgebleven letters vormen achter elkaar gelezen de oplossing.

AUGURK	GEWAS	PAPRIKA	STENGEL
BESPUITING	INSECT	PLANT	TEELT
BLAD	KAS	POT	TOMAAT
BOTRYTIS	LUIS	ROOS	TRIPS
CHRYSAANT	LUNA	RUPS	TUINDER
FLIPPER	MEELDAUW	SEIZOEN	WATER
GERBERA	ORCHIDEE	SPINT	

BON

Naam:

Adres:

Postcode/ Plaats:

Teelt + bedrijfsgrootte:

De oplossing van de woordzoeker is:

Stuur de ingevulde bon uit deze krant in een ongefrankeerde envelop naar:

Bayer CropScience SA-NV

T.a.v.: Glastuinbouw Koerier

Antwoordnummer 55074 - 3640 WB Mijdrecht

Actievoorzwaarden:

Deze prijsvraag loopt van 15 juni t/m 15 juli 2017. Uit de goede inzendingen worden drie prijswinnaars getrokken. Deze prijswinnaars krijgen tussen 15 en 31 juli bericht. Over de uitslag kan niet worden gecorrespondeerd.

P O T R I P S O O R U P S F
E N S O M K E O N E E T A B
W T N A S Y R H C D E T E G
U E L I K C K U R N A S A E
A E U S H I C H G I P T T W
D L I I G E R E L U N A F A
L T D T N A L P I T A R L S
E E A Y C T E T A M N G I E
E N L R P E I Y O P T I P H
M I B T U N S T M E N P P H
Y T O O G P H N E O Z I E S
A R E B R E G T I H O R R A

.....,
.....
.....
.....

© www.puzzelpro.nl